

Jauhöpöly pölyyää tulevaisuudessakin – mutta kuinka paljon?

Työterveyslaitoksen aloitteesta toteutettiin vuonna 2009 jauhopölyhanke, jonka tavoitteena oli kehittää erilaisia ratkaisukeinoja jauhopölyaltistumisen vähentämiseksi leipomoissa. Hankkeen taustalle perustettiin ohjausryhmä, jossa oli edustus sosi-aali- ja terveysministeriöstä, Työterveyslaitoksesta, Työturvallisuuskeskuksesta, Elin-tarvikealojen työalatoimikunnasta, Suomen Elintarviketyöläisten Liitto SEL ry:stä, aluehallintoviraston työsuojeluosastosta ja Suomen Leipuriliitto ry:stä. Hankkeen pohjalta on julkaistu opas *Pölyt pois yhteistyöl-lä, Vähennä jauhopölyä leipomossa*, joka tullaan kesän aikana toimittamaan jäsen-palveluna kaikkiin Suomen Leipuriliiton jä-senyritysten toimipisteisiin.

Hankkeen taustalla olivat viranomaisten vuonna 2007 tekemät yksipuoliset toimen-piteet, jolloin jauhopölyyn haitalliseksi tun-nettua pitoisuutta, HTP-arvoa, alennettiin yllättäen 5 mg/m³:sta 2 mg/m³:aan ilman, että Suomen Leipuriliitto ry:lle tai Elintarvi-keteollisuusliitto ry:lle olisi annettu asiasta jotain etukäteisinformaatiota. Kummal-takaan em. liitolta ei esimerkiksi pyydetty minkäänlaista kannanottoa tai lausuntoa, kun asiaa virkamiestasolla valmisteltiin. Uu-si raja-arvo tuli tuolloin siis voimaan täysin yllättäen.

HTP-arvon alentamisesta huolimatta elämä leipomoalalla on jatkunut varsin normaalisti. Kiitos siitä pitää antaa STM:n työsuojeluhallinnon virkamiehille ja työsuojeluasioissa muutoinkin toimiville henkilöil-le, jotka ovat ymmärtäneet, että jauhopölyn vähentäminen käsityövaltaisista leipomoista ei ole mikään yksinkertainen silmänkääntö-temppu, vaan pitempiaikainen yhteistyöllä toteutettava asia. Tosiasia on, että jauho-pöly on leipomoiden, varsinkin käsityöval-taisten leipomoiden, työolojen ikuisuusky-symys. Vuosittain moni leipuri, kondiittori ja leipomotyöntekijä sairastuu jauhopölylle altistumisen vuoksi. Uusia tapauksia ilmoi-tetaan työperäisten sairauksien rekisteriin 20–40 vuosittain. Liian usein myös leipo-

moyrittäjiä sairastuu ammattitautiin. Tiedän eräänkin tapauksen, jossa juuri sukupolven-vaihdoksen toteuttamisen jälkeen selvisi, että yrityksen uusi omistaja oli sairastunut jauhopölyn aiheuttamaan ammattitautiin.

Kuten otsikossa todetaan, jauhopöly pöl-lyyää jatkossakin, jos käsityövaltaista leipo-motoimintaa halutaan Suomessa ylipäänsä jatkaa. Mutta kokonaan eri asia on, kuinka paljon ja millä tavoin jauhopöly pölyyää tu-levaisuudessa. Se riippuu pitkälti niistä toi-menpiteistä, joita työpaikoilla asian eteen jatkossa tehdään. Tässä tekemisessä työn-antajien ja työntekijöiden välinen yhteistyö on erittäin tärkeää. Jauhöpölyhankkeen etenemistä seuranneena voi todeta, että oli hämmästyttävää nähdä, kuinka paljon jauhopölyn pölyämistä voidaan vähentää jo pelkästään työtapoja ja asenteita muutta-malla. Pelkkä työtapojen muutos ei varmasti aina riitä, vaan usein tarvitaan myös erilaisia teknisiä ratkaisuja, kuten esimerkiksi koh-depoisto- ja pölynpoistojärjestelmiä.

Jauhöpöly ei kuitenkaan ole ainoa, mikä leipomoissa pölyyää. Leipomoissa on paljon myös muita jauhemaisia raaka-aineita, kuten gluteeni, kuidut, sokeri jne., jotka pöl-lyvät ja joiden hengittäminen on terveydel-le haitallista. Sen takia on erittäin tärkeää muutoinkin huolehtia yleisestä siisteydestä työpaikoilla, niin tapojen kuin työpisteiden ja työpukujen siisteyden osalta. Välttämällä yksittäinen jauhopölyastma tai muu työpe-räinen allergia vältetään aina myös henki-lökohtainen tragedia. Samalla yritys välttää taloudelliset menetykset, joita työperäisistä sairauksista yrityksille aina aiheutuu.

Sen lisäksi, että jauho- ja muiden pölyjen vähentäminen on leipomossa tärkeää, mie-lestäni on aivan yhtä tärkeää pyrkiä savutomiin leipomoihin. En voi mitenkään ymmärtää, että on tahoja, joiden mielestä on väärin, jos leipomosta ja sen ympäristöstä tehdään savuton kieltämällä tupakanpoltto leipomoalueella. Voi vain kuvitella, mitä va-hinkoa ihmisen keholle aiheutuu siitä, että henkilö tupakoidessaan vetää tupakansa-

Työterveyslaitoksen jauhopöly-hanke ja siinä mukana olleiden tahojen toiminta on erinomainen esimerkki hyvästä yhteistyöstä eri osapuolten välillä tässä tärkeässä asiassa.

vua keuhkoihin ja sen päälle työskentelee ympäristössä, jossa on jauho- ja/tai muuta pölyä. Ja vielä välillä taukojen aikana henkilön pitäisi päästä taas tupakoimaan. Jos tällaisella henkilöllä ajan myötä ilmenee esi-merkiksi jauhopölyastma tai muu keuhko-ongelma, niin onko syy jauhopölyssä vai sittenkin jossain muualla? Ja onko oikein, että työnantajien, varsinkin suurempien yri-tysten, pitää tällaisessa tilanteessa maksaa satojen tuhansien eurojen suuruista ylimää-räistä maksua yksittäisestä ammattitaudiksi luokitellusta sairaudesta?

M. Väyrynen

Mika Väyrynen

